

Список використаних джерел

1. Особливості дактилоскопіювання трупів, шкірні покриви яких зазнали пізніх трупних змін (на прикладі практичного досвіду роботи з репатрійованими тілами) : наук.-метод. посіб. / І. Ю. Кожакарь, В. В. Гринюк, М. С. Гараздюк. Чернівці ; Київ : ДНДЕКЦ МВС України, 2025. 40 с.
2. Кушніренко Н. В., Щавелєв А. В., Димитрова Ю. В. Дактилоскопіювання осіб : метод. посіб. Київ : ДНДЕКЦ МВС України, 2025. 29 с.
3. Glenn Langenburg, Carey Hall Friction Ridge Skin: Comparison and Identification. Wiley Encyclopedia of Forensic Science. DOI:10.1002/9780470061589.fsa355.pub2
4. Судова медицина : підручник / В. Д. Мішалов та ін. Чернівці : Місто, 2018. 574 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sme_2018_2_35.
5. Кожакарь І. Ю. Види трупних змін і руйнуючих чинників та їх вплив на стан шкірних покривів рук трупів. *Криміналістичний вісник*. 2010. № 1 (13). С. 178–185.
6. Кожакарь І. Ю. Теоретичний та практичний аспекти можливості дактилоскопіювання трупів, які зазнали трупних змін. *Криміналістичний вісник*. 2007. № 2 (8). С. 133–142.
7. Identification of Decedents by Restoring Mummified Fingerprints: Forensic Dermatology in the Investigation of Mummy Dermatoglyphics / P. R. Cohen et al. *Clinics in Dermatology*. 2024. Vol. 42, no. 6. P. 602–615. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.clindermatol.2024.09.016>.
8. Kolarsick P. A. J., Kolarsick M. A., Goodwin C. Anatomy and Physiology of the Skin. *Journal of Dermatology Nurses' Association*. 2011. Vol. 3, no. 4. P. 203–213. DOI: <https://doi.org/10.1097/JDN.0b013e3182274a98>.
9. Disaster Victim Identification (DVI). INTERPOL : веб-сайт. URL: <https://www.interpol.int/en/How-we-work/Forensics/Disaster-Victim-Identification-DVI>.

Мошенчич Наталія Ігорівна,
студентка навчально-наукового інституту
права та психології Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник:
професор кафедри криміналістики
навчально-наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент *Лісогор В. Г.*

СУЧАСНА СУДОВА МЕДИЦИНА В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

Повномасштабна збройна агресія РФ проти України спричинила значне зростання кількості випадків насильницької смерті, зникнення осіб безвісти, масових поховань та необхідності проведення ідентифікації невпізнаних тіл. У таких умовах особливого значення набуває судова медицина, яка виконує важливу роль у документуванні воєнних злочинів, встановленні причин смерті, механізму тілесних ушкоджень та забезпеченні доказової бази для кримінальних проваджень.

Судово-медична експертиза відіграє одну з вирішальних ролей у розслідуванні воєнних злочинів [1]. Саме завдяки роботі судово-медичних

експертів можливо встановити характер ушкоджень, вид зброї, приблизний час настання смерті, а також ідентифікувати загиблих осіб. В умовах бойових дій робота експертів значно ускладнюється через постійну небезпеку, руйнування інфраструктури, значну кількість жертв та характер ушкоджень тіл загиблих [2].

Наразі особливої актуальності набувають питання ідентифікації загиблих осіб. У сучасній практиці найбільш ефективним методом ідентифікації загиблих осіб є ДНК-типування, яке дозволяє встановити особу навіть за наявності незначних біологічних зразків або фрагментованих останків.

ДНК-дослідження широко застосовуються під час розслідування масових загибелей, авіакатастроф, терористичних актів та наслідків бойових дій. Крім генетичної експертизи, використовуються й інші сучасні методи ідентифікації: дактилоскопія, дентальна ідентифікація, антропологічні дослідження, цифрова реконструкція обличчя та фотограмметрія.

Упровадження цифрових технологій та автоматизованих баз даних значно підвищує ефективність пошуку та встановлення осіб, які вважаються зниклими безвісти. Важливе значення має міжнародне співробітництво у сфері судової медицини. Україна активно взаємодіє з міжнародними організаціями, зокрема Міжнародним комітетом Червоного Хреста, Інтерполом та міжнародними експертними групами. У роботі експертів застосовуються міжнародні стандарти Disaster Victim Identification (DVI), які регламентують порядок проведення масової ідентифікації жертв [3].

Одним із сучасних напрямів розвитку судової медицини є використання технологій штучного інтелекту та цифрових систем аналізу даних. Такі технології сприяють автоматизації процесів порівняння генетичних профілів, аналізу великих масивів інформації, цифровій реконструкції зовнішності загиблих, а також суттєво пришвидшують процес ідентифікації осіб. Застосування алгоритмів штучного інтелекту у судово-медичній практиці підвищує точність експертних досліджень, мінімізує ризик людської помилки та забезпечує більш ефективне опрацювання даних у складних умовах масового надходження біологічного матеріалу, зокрема під час розслідування воєнних злочинів і наслідків збройних конфліктів [4].

Як зазначають Вознюк А. А. та Грига М. А., сучасний рівень розвитку судово-медичної науки є достатньо високим і дозволяє ефективно забезпечувати потреби досудового розслідування, зокрема у кримінальних провадженнях щодо воєнних злочинів. Водночас належному впровадженню інноваційних методів і технологій у діяльність правоохоронних органів перешкоджає низка проблем. Однією з ключових є недостатній рівень обізнаності працівників органів досудового розслідування щодо можливостей судових експертиз, їхнього потенціалу та кола питань, які можуть бути вирішені експертами. Унаслідок цього нерідко не формулюються або формулюються некоректно важливі для розслідування питання, експертні дослідження проводяться не в повному обсязі або взагалі не призначаються, що, своєю чергою, істотно зужує можливості формування належної доказової бази у кримінальному провадженні [5, с. 14].

Під час перебування на заняттях у Навчально-науковому експертно-криміналістичному інституті здобувачам освіти було продемонстровано сучасну систему Rapid DNA – апарат ANDE, який використовується для швидкісного проведення ДНК-аналізу. Фахівці управління криміналістичного забезпечення Головного слідчого управління Національної поліції України ознайомили здобувачів із принципами роботи обладнання та особливостями його застосування під час молекулярно-генетичного аналізу. Система ANDE дозволяє автоматизовано отримувати генетичний профіль особи у значно коротші строки порівняно з традиційними лабораторними дослідженнями. Використання таких технологій має особливе значення в умовах збройного конфлікту рф проти України, оскільки сприяє оперативній ідентифікації загиблих, встановленню осіб, зниклих безвісти, та підвищенню ефективності розслідування воєнних злочинів.

Отже, сучасна судова медицина в умовах збройного конфлікту є важливим інструментом документування воєнних злочинів, встановлення осіб загиблих та забезпечення ефективного розслідування кримінальних правопорушень. Подальший розвиток ДНК-технологій, цифровізації та міжнародної співпраці сприятиме вдосконаленню механізмів ідентифікації та захисту прав людини в умовах війни. Також слід зазначити про необхідність запровадження системної просвітницької роботи щодо можливостей використання знань судової медицини під час розслідування воєнних злочинів, принаймні серед осіб, які безпосередньо здійснюють такі розслідування.

Список використаних джерел

1. Войчишена М. В. Судові експертизи під час розслідування воєнних злочинів: види і значення. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія «Право»*. 2025. Вип. 92: ч. 4. С. 262–268.
2. Василенко В., Твердохліб В. Судово-медичні експертизи в розслідуванні воєнних злочинів. *Наука і правоохорона*. 2026. Вип. 1 (71). С. 25–35. URL: <https://naukaipravooohorona.navs.edu.ua/index.php/naukaipravooohorona/article/view/1982/1956>.
3. Лазебний, А. М., Лазебна, О. О., Батюк, Л. В. ДНК-аналіз як інструмент встановлення істини в умовах воєнних дій: криміналістичний підхід. *Ірпінський юридичний часопис : науковий журнал*. 2025. Вип. 4 (21). С. 187–195. URL: [https://doi.org/10.33244/2617-4154-4\(21\)-2025-187-195](https://doi.org/10.33244/2617-4154-4(21)-2025-187-195).
4. Савченко І., Сидоренко О. Штучний інтелект як інструмент у вирішенні завдань судової експертизи. *Forensic Science*, 2'2025. С. 89–96. URL: <https://journal.srcif.com.ua/index.php/main/article/view/37/46>.
5. Vozniuk A., Hryha M. Topical issues of forensic medical examination in the investigation of war crimes. *Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs*. 2023. No 28 (2). P. 9–18. DOI: <https://doi.org/10.56215/naia-herald/2.2023.09>.